

Temps era temps

La patrona de Tortosa

L'Ajuntament de Tortosa, en sessió plenària de 19 de gener de 1863, a proposta del regidor Felip Tallada Bages, va acordar per unanimitat declarar patrona oficial de la ciutat la Verge de la Cinta. De fet no era més que el reconeixement formal d'un patronatge que ja era assumit per la ciutadania des de feia molts anys i s'expressava amb la celebració dels actes de la diada, aleshores el segon diumenge d'octubre.

Josep Bayerri Raga,
periodista

En una societat tan vinculada a l'Església Catòlica com la dels països del nord de la Mediterrània, era, i encara és, normal que qualsevol col·lectiu tingues el patronatge d'una figura religiosa, normalment una verge o un sant. Hi havia els patrons dels oficis, dels gremis (avui col·legis professionals), dels exèrcits i, especialment, dels pobles i ciutats. Alguns patronatges són universals, com sant Antoni, patró dels paletes i per extensió fins i tot dels arquitectes; la verge del Carme, que ho és dels mariners; Sant Cristòfol dels conductors, Sant Ramon de Penyafort, dels advocats i Sant Francesc Sales, dels periodistes, entre altres molts. Hi ha professions, com l'ensenyament, amb patronatges diferenciats entre escoles de primària (Sant Josep de Calassanç), secundària (Sant Tomàs d'Aquino) o la Formació Professional (Sant Joan Bosco). També patronatges locals, com és el cas dels botiguers de Tortosa que, a diferència de la resta del món, tenen Sant Francesc Gil de Frederic com a patró propi. Hi havia patrons fins i tot dels carrers. Jo recordo a algunes façanes d'edificis que hi havia una fornícula amb un santet protegit per una tanca de vidre, com una mena d'armari, on algú, de tant en tant, hi deixava un pom de flors. La majoria han desaparegut en construir-se edificis nous i no respectar-se aquesta tradició icònica. Avui, però, encara és ben visible la capelleta de la Verge de la Rosa, al carrer del seu nom vora el Palau Despuig.

En l'antiguitat, les festes populars es corresponien amb les èpoques de l'any, en particular la finalització de les collites que havien mobilitzat

tothom (la sega, la verema,...). Després va arribar l'església i, tot i mantenir els cicles de la naturalesa, cada poble acaba per identificar-se amb un patronatge celestial amb la qual cosa les festes populars (ballaruga, àpats col·lectius, diversió) esdevindrien un apèndix de les celebracions religioses (missa, novenari, processó). El calendari litúrgic va fer que es despleguessen festes al llarg de tot l'any, des de Sant Antoni (el Perelló), Sant Blai (Bot), la Candelera (l'Ametlla), entre les més primerenques, fins a Sant Martí (Xerta), Sant Andreu o

darrera fase de l'embaràs envoltant la panxa amb una cinta que havia estat en contacte amb la relíquia i així la portaven fins al moment de l'infantament. He parlat amb moltes i m'han assegurat haver seguit la tradició; de fet a casa meua totes: la filla, la dona, la mare i la iaia (i aquesta m'explicava que també la seua mare i la seua iaia per arribar més lluny). No fa gaire em van contar que un metge nouvingut es va estranyar quan va veure la cinta a una partera; una altra metgessa present li va respondre "es veu que fa poc que ets a Torto-

La ciutat de Tortosa tenia quatre patrons: Sant Roc, l'Àngel Custodi, Santa Còrdula i Santa Càndida. En proclamar-se la Verge de la Cinta com a patrona major, van passar a ser considerats patrons menors

Santa Llúcia com a més endarrerides, però la major part dins del marc estiuenc, a partir de Sant Joan, i especialment a l'entorn de la Mare de Déu d'Agost, fins a meitat de setembre. Fins i tot algunes que se celebraven al setembre s'havien avançat per encabir-les dins el mes de les vacances generals i així aconseguir una més ampla participació.

La ciutat de Tortosa tenia quatre patrons: Sant Roc, l'Àngel Custodi, Santa Còrdula i Santa Càndida. En proclamar-se la Verge de la Cinta com a patrona major, van passar a ser considerats patrons menors. Tot un exercici de jerarquia. En qualsevol cas, el patronatge de la Cinta anava més enllà. La Verge de la Cinta ha estat venerada a les comarques ebrenques com la protectora de les embarassades. Era costum ancestral, no sé si encara ho és, que les dones tortosines durant la

sa; ja t'hi aniràs acostumat". Al seu moment aquest sentiment protector es va encomanar a la Casa Reial; el 1629 el rei Felip IV va demanar que es portés la relíquia de la Santa Cinta a la Cort davant les dificultats de l'embaràs de la seua esposa. Des d'aleshores, fins al 1913 cada vegada que les reines espanyoles esperaven fills es portava la Cinta. Se seguia una trajectòria definida per València i Castellà la Manxa fins a Madrid, i era venerada a molts pobles, en especial a Villar de Las Cañas on, diu la llegenda, que les campanes es van endegar a tocar soles quan passava la comitiva amb el relicari. No volen dir aquests viatges que la Verge de la Cinta fora especialment monàquica, tot i que els capdavanters de la seua confraria sí que demostraven ser-ho fa ben pocs anys nomenant els reis espanyols confreres d'honor. ■

La Verge de la Cinta, a més de patrona de Tortosa, ho és especialment de les dones embarassades que encomanaven a la verge l'èxit del seu part. La recent escultura mostra justament una jove en estat d'infantament. FOTO AMADOR GISBERT